

А. С. ПУШКІН У МАГІЛЁВЕ

У 1824 годзе з'явіліся ў рукапісе першыя раздзелы вядомага рамана Пушкіна «Евгений Онегин», напісаныя ім у ссылцы на Поўдні. Гэты твор горача зацікавіў і ўсхваляваў грамадскасць. Усе з нецярплівасцю чакалі канца рамана.

У гэты час у жыцці Пушкіна зноў адбыліся змены. Ён вяртаўся з Поўдзя, але ехаў у новую ссылку. На гэты раз па загаду цара яго ссылаюць у сяло Міхайлаўскае, Пекоўскай губерні.

30 ліпеня 1824 года Аляксандр Сяргеевіч выехаў з Одэсы. 6 жніўня ён прыехаў у горад Магілёў з тым, каб пераначаваўшы, ехаць далей. Але зусім нечакана для Пушкіна яго пазналі ў Магілёве, і моладзь наладзіла яму бурную сустрэчу. Вось як адбывае спатканне з Пушкіным

у Магілёве малады афіцэр Аляксандр Распоў: «Восень 1824 г., калі перад манежамі палкавая музыка гуляла вячэрняю зару, а публіка, карыстаючыся свабодным днём і добрым надвор'ем, гуляла па Шклоўскай вуліцы ціха праязджала на пантовых каляска. Спекі ішоў нехта ў афіцэрскай шапцы, у накінутым на шыю плашчым, у рускай чырвонай шаўкавай кашулі. Калі павярнула па Ветранай вуліцы на пошту, я адразу і спяшыў следам за ёю, каб даведацца, хто прыедзе. Даглядчык сказаў мне, што едзе з Одэсы каласны асэсар Пушкін. Я зараз-жа кінуўся ў пасажырскі поязд, узяўшы Пушкіна за руку, спытаўся ў яго: — Ды Аляксандр Сяргеевіч, напэўна мяне не пазналі? Я адменнік былога дырэктара ліцэя Егора Антонавіча Зі

смарта; на святочных днях мяне бралі з корпуса ў Ірскае Сяло, дзе Вы з Дэльвігам прымушалі мяне камаваць вершы. Пушкін, абдымаючы мяне, сказаў: «Вяжыце, памятайце, Саша, ты спрытны быў кадэт!» І радасці ад такой сустрэчы, не ведаў, што рабіць... Распопаў кінуўся на вуліцу і пачаў збіраць сваіх ташоў. І не паспеў Аляксандр Сяргеевіч апамятацца, як яго абкружыў шумны ўсхваляваны натоўп моладзі. Не зны хацелі бачыць і чуць Пушкіна — свайго любімага паэта. Тут-жа на пошце Пушкін частаваў іх шампанскім. Было шумна і весела. «Пілі за ўсё, — сказаў Распопаў, — што прыходзіла на думку: за здароўе тэ, Тані і за супакой душы Ленскага».

Не ведаючы, як яшчэ выказаць сваю любоў да Аляксандра Сяргеевіча, сваю радасць, моладзь панесла яго на руках на кватэру Распопава. Пушкін любіў моладзь, заплненне моладзі радавала яго, ён здаваўся ў гэты вечар бесклапотным і вясёлым. Ускочыўшы на стол, паэт разкламаваў:

«Я люблю вечерний пир,
Где веселье председатель,
А свобода мой кумир,
За столом законодатель.
Где до утра слово «пей»
Заглушает крики песен,
Где просторен круг гостей,
А кружок бутылок тесен».

Доўга і бурна праяўляла моладзь сваю радасць, сваё захапленне Пушкіным. Прыдумвалі ўсялякія спосабы, каб паказаць сваю любоў да дарагога госця! Нарэшце свавольнікі надумаліся выкупаць паэта ў шампанскім.

«Зняўшы Аляксандра Сяргеевіча са стала, — сказаў Распопаў, — мы пачалі яго гайдаць на руках, а князь Обаленскі закрычаў: «Панове! Гэтая ўрачыстасць выходзіць за межы агульнай радасці, яна павінна быць адзначана чым-небудзь асаблівым. Панове, зробім нашаму куміру ванну з шампанскага!»

Усе згадзіліся, але Пушкін, усміхнуўшыся, сказаў: «Сябры мае, шчыра дзякую, сапраўды было-б нядрэнна выкупацца ў шампанскім, але я не маю часу: трэба ехаць».

Так і не ўдалося Аляксандру Сяргеевічу Пушкіну адпачыць у Магілеве перад далейшым падарожжам. Ноч была ўжо на зыходзе. Досвіткам ён паехаў далей на Поўнач.

Пазней Пушкін не аднойчы расказваў аб гэтым здарэнні і заўсёды з усмешкай успамінаў Магілеў.

Паведамленне А. Распопава аб сустрэчы з Пушкіным у Магілеве ў 1824 годзе было апублікавана ў 15 томе «Русской старины» за 1876 год.

Н. ВАТАЦЫ